

RURALNI RAZVOJ I RURALNI TURIZAM

AGROMREŽA

Mart 2008.

Fotografija: Vrelo Mlave
Autor: Zoran Đurović

Tekst pripremila **Danijela Simonović**, konsultant Agromreže

Održiva poljoprivreda i ruralni razvoj - OPRR je glavni faktor koji doprinosi Održivom Ljudskom Razvoju

Uspeh ostvaren projektima u poljoprivredi ili u ruralnim zajednicama, ne možemo meriti samo ekonomskim pokazateljima. Uspešni projekti su oni koji su održivi i posle prestanka spoljnih intervencija. Takvi projekti bi trebalo da doprinesu razvoju svake od sledećih kategorija:

- Ekonomske
- Socijalne
- Prirodnog okruženja
- Institucionalne
- Političke
- Tehnološke

Koncept Održive poljoprivrede i ruralnog razvoja je bio jedan od mnogih koji se izdvojio tokom osamdesetih godina prošlog veka.

Kao dodatak tradicionalnoj poljoprivrednoj proizvodnji, SARD kao razvojni model bi trebalo da obuhvati širok spektar ekonomskih, ekoloških i socio-ekonomskih programa.

Značaj SARD koncepta je prepoznat i potvrđen na Svetskom samitu u Riu 1992. godine, u poglavlju 14, Agende 21, gde su utvrđeni programi i načini promovisanja Održive poljoprivrede i ruralnog razvoja. Članice država učesnica su se obavezale na sprovođenje programa i načina primene.

Komisija za Održivi razvoj (CSD) je odgovorna za dalji monitoring i izveštavanje o implementaciji sporazuma na lokalnom, nacionalnom, regionalnom i internacionalnom nivou.

Deset godina posle Ria, SARD koncept se razvio i sa aspekta institucionalne i ekonomske održivosti, kao i održivosti prirodnog okruženja.

**Agenda 21
Poglavlje 14**

Promovisanje održive poljoprivrede i ruralnog razvoja

Poljoprivreda igra veoma važnu ulogu koja se pre svega odnosi na rast svetske populacije i neraskidivo je povezana sa smanjenjem siromaštva zemalja u razvoju.

Glavni cilj SARD-a je unapređenje održive poljoprivredne proizvodnje. On obuhvata obrazovnu inicijativu, korišćenje ekonomskih resursa, razvoj odgovarajućih i novih tehnologija, zapošljavanje, upravljanje prirodnim resursima i zaštitu prirodnog okruženja.

Osnovne preporuke SARD-a su:

- održivo korišćenje zemljišta, voda i drugih prirodnih resursa
- podizanje kapaciteta i uključivanje u razvojni proces nacionalnih istraživačkih i savetodavnih službi
- organizovanje farmera

- veće učešće žena i mladih
- garantovanje prava na zemljišnu svojinu, promovisanje legalnog i sigurnog zakupa
- unapređenje javnog sektora za finansiranje
- povećanje pristupa postojećim i razvijanje novih tržišta
- podrška tradicionalnim i lokalnim poljoprivrednim sistemima

U okviru promovisanja Održive poljoprivrede i ruralnog razvoja akcenat se pre svega stavlja na:

■ Životnu sredinu

Integralno upravljanje/menadžment (agroekosistemi, ekosistemi, biodiverzitet, klimatske promene, energetski balans, procena okruženja, tradicionalno i lokalno znanje, prirodni resursi, promene u biljnom pokrivaču, prirodne nepogode, organska poljoprivreda, zagađenja, zagađivači, kontrola zagađenja, očuvanje prirodnih resursa, razvoj ruralnih energetskih potencijala, upravljanje zemljištem i vodom...)

■ Organizacije ruralnog razvoja

- Kooperative, asocijacije farmera, privatne organizacije, ruralne razvojne strategije, ruralno finansiranje, procese samo-pomoći, razvoj mikro, malih i srednjih preduzeća...

■ Komunikacije u razvoju

- Audio-vizuelna pomoć, učenje na daljinu, tradicionalna i lokalna znanja i veštine, informacione i komunikacione tehnologije, internet, medije, komunikacije

■ Obrazovanje

- Različite socijalne grupe (stari, mladi, žene, deca, za

određene delatnosti u poljoprivredi, za ugostitelje, za određene poljoprivredne oblasti...)

■ Lokalno stanovništvo (lokalni učesnici)

- Pol, pravo učešća, ciljne grupe, trening, migracije ruralne populacije, siromaštvo, održive ruralne zajednice...

■ Nauka i tehnologija

- Znanje, veštine, obrazovanje...

Definicija održivosti

U istraživanju održivog ruralnog razvoja koristi se sledeća definicija Organizacije za hranu i poljoprivredu Ujedinjenih nacija - FAO:

«Održivi razvoj predstavlja upravljanje prirodnim resursima i njihovo očuvanje, orijentaciju ka tehnološkim i institucionalnim promenama, tako da se očuvaju vekovne tekovine i da se nastavi sa zadovoljavanjem osnovnih ljudskih potreba, kako sadašnjih, tako i budućih generacija. Takav održiv razvoj u sektorima poljoprivrede, šumarstva i ribarstva, koji čuva zemljište, vode, biljne i životinjske genetičke resurse, ekološki je nedegradirajući, tehnološki odgovarajući, ekonomski održiv i socijalno prihvatljiv.»(FAO,1988.)

Smanjenje siromaštva i Održivi ruralni razvoj

1,2 milijarde ljudi na svetu živi u izrazitom siromaštvu, od toga 900 miliona živi u ruralnim područjima, gde njihov opstanak direktno ili indirektno zavisi od poljoprivrede.

Osnovni zadatak je rad na održivoj poljoprivredi, i to na takav način da siromašni više ne budu objekti razvojnih projekata, već da postaju subjekti procesa. Lokalne zajednice moraju da upravljaju sopstvenim rastom i razvojem i da učestvuju u njemu.

Jedno od najvažnijih je pitanje zemljišta. Postoji velika potreba za implementacijom određene politike koja bi jasno odredila vlasnička prava nad zemljištem i poboljšala uslove zakupa zemljišta za lokalno stanovništvo. Dok zemljište ne postane dostupno, ljudi će biti primorani da ostanu u prenaseljenim, marginalnim područjima, što je zapravo glavni uzrok zemljišne degradacije i dezertifikacije. Ne bi trebalo samo zemljište da postane dostupno, već bi trebalo poboljšati pristup svim resursima i odgovarajućim tehnologijama.

Pored tehnologije, potrebno je da razvojni projekti potpomognu i ohrabre već postojeće tradicionalne vještine i znanja.

Da bi se ove promene primenile, potrebno je da se ojačaju ruralne organizacije i saradnja sa privatnim sektorom, da se poboljša infrastruktura i rad službi koje bi bile dostupne ruralnom stanovništvu.

Nova ekonomska politika trebalo bi da ohrabri osnivanje mikro-preduzeća, potpomognutih mikrokapitalom, a nacionalna politika mora da osigura, zaštititi i unapredi lokalne ruralne zajednice.

Evropska komisija je proglasila ruralni razvoj drugim najvažnijim stubom Zajedničke Poljoprivredne Politike (CAP reforma). EU pomaže razvoj nerazvijenih ruralnih regiona kroz različite strukturne fondove.

CAP reforma predstavlja dugoročnu perspektivu za održivu poljoprivredu.

26. juna 2003. godine, ministri zemalja EU usvojili su osnovnu reformu u poljoprivredi - CAP reformu. Ova reforma bi trebala u potpunosti da promeni način podrške EU sektoru poljoprivrede. CAP bi trebalo da bude prenosnik usmeren ka potrošačima i poreskim obveznicima, istovremeno dajući farmerima slobodu da proizvode prema potrebama tržišta.

Države članice EU u budućnosti će premije i stimulacije isplaćivati nezavisno od obima proizvodnje. Biće više subvencija za program zaštite životne sredine i povećanje stočnog fonda. Članice države će pod jasno definisanim uslovima održavati vezu između subvencija i proizvodnje.

U pravcu veće održivosti u poljoprivrednoj proizvodnji

Održiva poljoprivreda je sredstvo koje će omogućiti budućim generacijama da uživaju u prednostima jedinstvenog prirodnog nasleđa i prirodnih resursa, kao što to danas činimo mi.

Postići održivost znači suočiti se sa tri izazova:

- ekonomskim (kroz jačanje proizvodnje i konkurencije u poljoprivrednom sektoru)
- socijalnim (kroz promovisanje životnih uslova i ekonomskih mogućnosti u ruralnim oblastima)
- ekološkim (kroz promovisanje primenjene ekologije, formiranje službi koje se bave prirodnim staništima, biodiverzitetom i pejzažima)

Održiva poljoprivredna proizvodnja morala bi da vodi računa i o potrošačima, tj. konzumentima, a to se pre svega odnosi na kvalitet, sigurnost i tradicionalne/organske proizvodne metode.

U odnosu na prirodno okruženje CAP reforma (Zajednička poljoprivredna politika) sprovodi mere u cilju poboljšanja ekološke poljoprivredne proizvodnje.

S druge strane, to znači da će farmer «upravljati» prirodnim okruženjem i biti

CAP REFORMA

CAP REFORMA (Zajednička poljoprivredna politika)

Urbano stanovništvo često veruje da ruralne oblasti predstavljaju samo farme i šume. Međutim, stvarnost je zapravo mnogo drugačija.

Ruralna područja karakteriše šarenilo i raznolikost prirode, širok spektar ekonomskih aktivnosti, povezanost socijalnih grupa i vekovima stara kultura i tradicija.

U ruralnim oblastima mogu se naći mesta industrijske proizvodnje i servisni centri visoke tehnologije, ali i postrojenja koja snabdevaju gradove energijom i vodom. Na primer, u mnogim delovima Evrope imamo netaknute prirodne pejzaže s jedne strane i monotone kultivisane oblasti, industrijske šume i velike rekreativne centre s druge strane.

Lepa slika mirnog sela može da sugeriše na život bez ozbiljnijih problema, ali to je samo popularni kliše. Globalizacija svetske trgovine, značajne promene u ukusu potrošača, očekivano proširenje EU, nova CAP (Zajednička poljoprivredna politika) i ozbiljno starenje stanovništva na selu utiču na sve ruralne oblasti.

ohrabren da aktivno učestvuje u očuvanju ruralnog bogatstva.

Sprovođenje ovakvih mera od strane država učesnica u ruralnim razvojnim programima je obavezna.

Ne treba misliti da ekološka poljoprivreda znači primenu zastarelih metoda. Na primer, organska poljoprivreda, kao oblik održive poljoprivrede, koristi moderne, pa ipak prirodne biološko-zaštitne metode, kojima se izbegava upotreba pesticida.

Aspekti održive poljoprivrede:

- Upravljanje zemljišnim resursima
- Upravljanje vodnim resursima
- Zaštita biodiverziteta
- Održiva stočarska proizvodnja
- Održiva biljna proizvodnja
- Upravljanje bolestima i štetočinama
- Višenamensko korišćenje zemljišta
- Socijalno-ekonomska pitanja u poljoprivrednoj proizvodnji

Kvalitet proizvoda

Bezbednost hrane biće moguće postići samo onda kada svi budi imali slobodan pristup hrani, koja je neophodna za zdrav i produktivan život. Za bezbednost su veoma važne tri komponente: raspolaganje hranom, pristup hrani i njeno korišćenje.

Bezbednost hrane je, naravno, najvažniji uslov za postizanje kvaliteta proizvoda. Veoma je bitno da se postigne usaglašavanje sa odgovarajućim

standardima vezanim za očuvanje prirode i životinjskog sveta. Takođe, nutritivna vrednost se uzima u obzir, iako je relativna i više povezana sa navikama potrošača. Ostali aspekti kvaliteta (ukus, miris i izgled) su više vezani za lično mišljenje i zavise od potrošača. Neki proizvodi takođe imaju tzv. dodatnu vrednost, jer su proizvedeni u određenim geografskim regionima, po tradicionalnim metodama ili su proizvedeni po metodama koji su u skladu sa prirodom.

RURALNI RAZVOJ DIMENZIJE

Ljudska	Ekonomska	Nauka i tehno.	Resursi i ekologija	Politička
Demografija	Poljoprivreda	Bio-tehnologija	Zagađenje	Uvećanje EU
Edukacija	Šumarstvo	Internet	Biodiverzitet	Food safety
Socijalna Struktura	Ruralna industrija	Drugi trendovi	Degradacija	Subvencije/ WTO
Kultura	Servisi		Promene zemljišta	Lobiranje
Urbani životni stil	Turizam		Fragmentacije	

Održivi turizam

Tekst pripremio Prof. Jovan Popesku, konsultant CenORT-a

Turizam je jedna od najvećih svetskih industrija. To je sektor koji se najbrže razvija, ali istovremeno najviše utiče na prirodne resurse i okruženje. Ubrzani rast i razvoj ovog sektora može da ugrozi održivi razvoj, ukoliko se njime ne upravlja na pravi način.

Razlikujemo tri dimenzije održivog turizma – prirodno okruženje, ekonomsku održivost i socijalnu jednakost.

Glavni učesnici održivog razvoja turizma su:

- ◆ javni sektor
- ◆ privreda
- ◆ nevladine organizacije
- ◆ lokalno stanovništvo
- ◆ mediji
- ◆ turisti

Turizam je sektor koji veoma tesno povezan sa saobraćajem, prirodnim okruženjem, regionalnim planiranjem, tržištem i informacionom energijom, tehnologijom.

Turistička industrija prepoznaje i čuva osnovne vrednosti (atraktivnosti različitih turističkih destinacija, organizovanje putovanja, saobraćaj, smeštaj) u odnosu na određene oblike turizma (ekoturizam, ruralni turizam, poslovni turizam, kulturni turizam..)

Poslednje godine XX veka i početak XXI veka pokazali su da je turizam, kao svetska

privredna grana, po svim bitnim pokazateljima ostvario primat u odnosu na ostale grane privrede. Podaci Svetske turističke organizacije (STO) za 2002. godinu pokazuju da je u međunarodnom turističkom prometu ostvareno 714,6 miliona turističkih polazaka, što je za 3,1% više nego u 2001. godini. Tokom 2001. godine ostvaren je prihod od međunarodnog turizma u iznosu od 463,6 milijardi USD, odnosno za 2,8% manje u odnosu na 2000. godinu. Prema predviđanju STO, kretanje turista će dostići jednu milijardu u 2010. godini i 1,56

milijardi do 2020. godine.

Međunarodna turistička kretanja predstavljaju samo manji deo ukupnih turističkih kretanja u svetu. Prema relevantnim procenama,

domaći turistički promet čini u mnogim zemljama i do 70% ukupnog turističkog prometa. Preuzimajući ulogu lidera i ostvarujući značajan udeo u globalnom bruto nacionalnom proizvodu i ukupnoj zaposlenosti, turizam je preuzeo, takođe, i značajnu odgovornost u odnosu na ekonomsko, društveno, kulturno i prirodno okruženje.

Problemima odgovornog ponašanja svih subjekata u turizmu ozbiljno se bave Svetska turistička organizacija i Svetski savet za putovanja i turizam, kao i druge međunarodne organizacije. Njihov cilj je da se utvrde univerzalna pravila ponašanja za sve učesnike u razvoju turizma, kao i za sve države.

Idealan okvir za usvajanje određenih smernica, pre svega u odnosu na zaštitu životne sredine, predstavlja AGENDA 21. To je dokument koji su usvojile vlade

182 zemlje na Konferenciji Ujedinjenih nacija o životnoj sredini i razvoju, odnosno, na Zemaljskom samitu Rio de Žaneiru 1992. godine. Kao logičan nastavak primene Agende 21 u oblasti turizma, Svetska turistička

organizacija, Svetski savet za putovanja i turizam i Zemaljski savet zajednički su usvojili 1996. godine dokument - Agenda 21 za turističku privredu. Cilj ovog

dokumenta je da pomogne organima vlada nadležnim za turizam, nacionalnim turističkim organizacijama, poslovnim udruženjima i preduzećima u oblasti turizma da ostvare svoje potencijale u cilju postizanja održivog razvoja na lokalnom, regionalnom, nacionalnom i međunarodnom nivou. Ovim dokumentima treba priključiti i Opšti etički kodeks u

Ruralni turizam je turizam seoskog područja sa svim aktivnostima koje se sprovode na tom prostoru. Priroda je osnovni resurs razvoja ruralnog turizma.

Priručnik

turizmu, koji je usvojila Generalna skupština Svetske turističke organizacije 1999. godine i Generalna skupština Ujedinjenih nacija 2001. godine.

Ujedinjene nacije su 1999. godine posvetile posebnu sednicu Komisije za održivi razvoj temi "Turizam i održivi razvoj". Na ovoj sednici je prihvaćen međunarodni program rada na održivom razvoju turizma i utvrđeni su zadaci i odgovarajuće inicijative za sve učesnike u procesu održivog razvoja turizma.

Odgovorni i održivi razvoj turizma podrazumeva pravo na turizam i na slobodu turističkih kretanja, zadovoljenje ekonomskih, društvenih i estetskih potreba, uz održavanje karakteristika prirodnog i društvenog okruženja i kulturno-istorijskog nasleđa.

Uvođenjem novih nepoljoprivrednih delatnosti (posebno ruralnog turizma) može se stvoriti dodatni prihod koji će omogućiti poboljšanje kvaliteta života i zaustavljanje demografskog pada u ruralnim oblastima.

Planirani ruralni turizam može se veoma dobro upotrebiti u cilju oporavka ruralnog područja.

Agroturizam je uži pojam od ruralnog turizma, a istovremeno širi pojam od turizma na seoskom domaćinstvu (poljoprivrednom gazdinstvu)

Veza je za ambijent sela i seosko uže okruženje, kao i za sve aktivnosti na selu (poljoprivreda, manifestacije, gastronomija, folklor, etnologija, zanatstvo i ostale aktivnosti na gazdinstvu).

Program ruralnog razvoja NVO «Agromreža»

Tekst pripremila Danijela Simonović, direktor Programa

U protekloj deceniji na našim prostorima bilo je mnogo političkih, ekonomskih, socijalnih i demografskih promena .

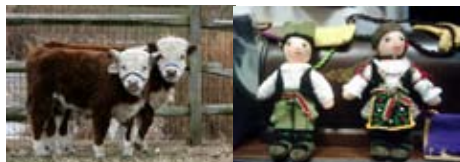
Kao rezultat svih pomenutih činilaca, siromaštvo je u Srbiji postalo veliki društveni problem, znatno izraženiji nego u ostalim zemljama regiona.

Došlo je i do velikih demografskih promena, najčešće nastalih kao posledica migracija velikog broja ljudi, pre svega mladih, iz ruralnih u urbana područja.

Sve su ovo činjenice koje od nas zahtevaju konkretne aktivnosti, koje bi se ostvarile kroz različite programe i projekte u okviru ruralnog razvoja. Zato se moraju definisati svi problemi i potencijali, u skladu sa svetskim, odnosno, evropskim standardima, koji bi se na održiv način prilagodili našim potrebama.

Problem nezaposlenosti u Srbiji trebalo bi rešavati u okviru savremenog koncepta »integralnog ruralnog razvoja«, koji nudi velike mogućnosti lokalnom ruralnom stanovništvu i društvu u celini.

Ruralni razvoj je jedan dugoročan proces koji je teritorijalno određen, multisektorijalan i vođen od strane lokalnih učesnika u razvoju. Ruralni razvoj je moguće postići kroz koordinisanu upotrebu slobodnih ljudskih, tehničkih, finansijskih i prirodnih resursa. U cilju poboljšanja životnih uslova ruralnih oblasti neophodno je

agro

MREŽA

njihovo međusobno povezivanje i saradnja sa državnim, regionalnim i lokalnim

U okviru dugoročnog poboljšanja životnog standarda ruralnog stanovništva mora se posebno voditi računa o korišćenju i zaštiti svih postojećih prirodnih resursa.

Kada govorimo o ruralnom razvoju, moramo uvek imati u vidu i održivost tog razvoja. Održivi razvoj promovise decentralizaciju, organizuje lokalno stanovništvo, motiviše i ohrabruje njihovo učešće na svim nivoima.

Rad na očuvanju i jačanju ruralnih oblasti je pre svega rad na održivom društvu. Ovo se pre svega odnosi na:

- Lokalne vlasti
- Političke grupe
- Finansijske organizacije
- Multilateralne i bilateralne organizacije
- Ruralne organizacije (kooperative, asocijacije)
- Nevladine organizacije
- Privatni sektor
- Obrazovne institucije.

Neophodno je teritorijalno, strukturalno i funkcionalno povezivanje i saradnja svih relevantnih učesnika razvoja.

Rad na okvirnom konceptu budućeg programa trebalo bi da se bazira na:

- ✓ dugoročnoj (globalnoj) perspektivi,
- ✓ implementaciji sektorskih i makro-ekonomskih akcionih planova,
- ✓ razvoju i koordinaciji postojećih akcionih planova u sektoru poljoprivrede,
- ✓ izgradnji odgovarajućih pravnih institucionalnih struktura,
- ✓ prilagođavanju inter-disciplinarnih i multi-disciplinarnih sistema i planiranju.

Aktivnosti

AKTIVNOSTI

U okviru ruralnog razvoja moraju se konstantno sprovoditi određene aktivnosti, prilagođene lokalnim potrebama društva:

otkrivanje problema i mogućnosti,
kreiranje moguće intervencije,
osmišljavanje grupe programa ili projekata,
donošenje odluka,
implementacija,
monitoring i evaluacija.

Planiranje ruralnog razvojnog procesa
(Po lider konceptu)

LIDER

Ruralno stanovništvo treba konstantno obrazovati i dati im moć da uvede promene i njima upravljaju.

Samo ukoliko svi članovi jedne zajednice preuzmu odgovornost i aktivno učešće u promenama, biće vidljive i suštinske promene u jednoj zajednici. Da bi se te promene i odigrale, potrebna su određena znanja, veštine i aktivno uključivanje svih pojedinaca u zajednici, horizontalno i vertikalno povezivanje svih učesnika u razvoju, kao i jasna uloga javnog sektora i nevladinih organizacija.

Socijalno-ekonomski aspekt

- Organizovanje radnih grupa
- Planiranje - aktivno učešće svih

Politički aspekt

- Javna inicijativa
- Kooperacije (domaće i međunarodne)

Ekologija

- Obnovljiva energija (održiva upotreba prirodnih resursa)
- Promocija održivih aktivnosti
- Rekreativna područja

Obrazovanje

- Učešće svih grupa (dece, mladih, žena, muškaraca, starih lica...)
- Seminari
- Treninzi

Glavne grupe uključene u razvojni proces:

- Škole
- Asocijacije
- Kooperative
- Univerziteti
- NVO
- Lokalne zajednice
- Regije

Novi koncept ruralnog razvoja zasniva se na uzajamnom približavanju lokalnih učesnika u razvoju i stvaranju veza među njima.

Programski ciljevi

- * Pružanje pomoći u promovisanju

budućih lokalnih ruralnih centara

- * Konstantna edukacija (praktični treninzi) za konsultante, trenere, farmere i lokalne ruralne centre

* Organizovanje seminara i radionica

Osposobljene za sopstvene razvojne inicijative, lokalne zajednice će preuzimati odgovornosti za njihovu implementaciju i biti odgovorne za donošenje lokalnih ruralnih razvojnih strategija i nalaženje sigurnih izvora finansiranja.

Aktivnosti koje su u toku

Program za ruralni razvoj Agromreže podstiče osnivanje Lokalnih Ruralnih Razvojnih Centara na teritoriji Srbije, njihovu konstantnu edukaciju, povezivanje i umrežavanje na regionalnom i nacionalnom nivou. U budućnosti, Centri bi trebalo da postanu vodeće strukture održivog ruralnog razvoja.

Aktivnosti ruralnih centara:

- Formiranje radne grupe za razvoj
- Analiza i kritička ocena postojećeg stanja
- Istraživanje različitih stavova i mišljenja (anketno istraživanje)
- Moguća rešenja
- Organizovanje sastanaka u ruralnim centrima
- Saradnja sa ostalim učesnicima razvoja na svim nivoima (lokalnom, regionalnom, nacionalnom i internacionalnom)
- Obezbeđivanje stalnog prisustva u javnosti (kreiranje Web strane, saradnja sa medijima i lokalnim stanovništvom...)

Ruralne zajednice bi trebalo da se razvijaju u lokalne ruralne centre

Tokom procesa razvoja ruralnih oblasti trebalo bi:

- + Uključiti zajednicu
- + Ulepšati sliku o određenoj oblasti (kreiranje imidža)

- + Kombinovati znanje, veštine i poslove
- + Stvoriti ravnotežu migratornih kretanja i osigurati socijalno-profesionalnu integraciju
- + Iskoristiti prednosti tehničko-tehnološkog razvoja
- + Organizovati aktivnosti i omogućiti lakši pristup tržištu
- + Očuvati resurse i upravljati njima
- + Raditi na jačanju kulture i identiteta određene oblasti

REALIZOVAN PROJEKAT:
"Ruralni turizam - Prvi korak"

*Tekst pripremila Vesna Đurović,
generalni sekretar Agromreže*

U toku 2006/2007 godine, Agromreža je realizovala projekat "Ruralni turizam u Srbiji - 1. korak", uz podršku i pomoć Ambasade Kraljevine Holandije u Beogradu, sredstvima iz Fonda Matra KAP. Na projektu su saradivali Centar za odgovorni i održivi razvoj turizma – CenORT i Praktični Trening Centar – PTC + iz Holandije.

Ovim projektom želeli smo da pokrenemo one delove turizma koji imaju komparativne prednosti na međunarodnom tržištu. Domaćinstva koja su ispunila osnovne standarde kvaliteta za prihvatanje i smeštaj stranih i domaćih turista, dobila su ECEAT International sertifikat. Ovaj sertifikat će omogućiti domaćinstvima da se aktivno bave ruralnim turizmom kao dodatnom delatnošću koja može da im obezbedi prihod.

Međunarodni Eceat International sertifikat za bavljenje ruralnim turizmom dobili su: Veselin Martinović iz Kučeva, Miodrag Mirković iz Naupara (Kruševac), Svetlana Vujičić i Svetislav Vujović iz Topole. Turističke organizacije navedenih opština su takođe uvrstile domaćinstva u svoju ponudu kao deo turističke ponude Srbije. Domaćinstva se takođe promovišu na sajtovima: Agromreže, Centra za održivi razvoj turizma – CenORT i Udruženja za promociju seoskog turizma – SELO.

Domaćinstvo Milorada Mirkovića

Selo: Naupare, Opština: Kruševac
 Kategorija: ECEAT International sertifikat
 Tip smeštaja: Kuća u selu
 Dvokrevetne sobe: 3
 Kupatila 2
 Kontakt telefon: 037/655-060; 064/4193197

LOKALNA

Domaćinstvo Veselina Martinovića

Selo Duboka, Opština Kučevo
 Kategorija: ECEAT International sertifikat
 Tip smeštaja: Kuća u selu
 Dvokrevetne sobe: 2
 Dnevna soba sa trpezarijom
 Kupatilo sa tuš kabinom
 Kontakt telefon: 012/888-137; 064/308859

Domaćinstvo Svetlane Vujičić

Mesto: Topola
 Kategorija: I (TO Topola), ECEAT International sertifikat
 Tip smeštaja: Kuća
 Dvokrevetne sobe: 3
 Apartman sa dva ležaja, mini kuhinjom, kupatilom i terasom
 Sobe sa kupatilom
 Kontakt telefon: 034/812-393; 063/8298868

Domaćinstvo Svetislava Vujovića

Mesto: Topola

Kategorija: I (TO Topola), ECEAT International sertifikat

Tip smeštaja: Kuća

Dvokrevetne sobe: 2

Dnevna soba sa trpezarijom

Kupatilo

Kontakt telefon: 034/811-426; 063/1555081

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ
ШУМАРСТВА И ВОДОПРИВРЕДЕ

PROJEKAT

„Obuka u ruralnom i agro turizmu za poljoprivredna gazdinstva“

Tekst pripremila **Vesna Đurović**, generalni sekretar

Agromreža realizuje projekat „Obuka u ruralnom i agro turizmu za poljoprivredna gazdinstva“ sredstvima Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Srbije na osnovu Konkursa Ministarstva za raspodelu i korišćenje sredstava za posebne projekte edukacije u poljoprivredi, za programe direktne edukacije poljoprivrednih proizvođača i nosilaca ruralnog razvoja. Agromreža realizuje ovaj projekat edukacije u saradnji sa "Centrom za odgovorni i održivi razvoj turizma" - CenORT iz Beograda.

Opšti cilj edukacije je podsticanje razvoja turizma kroz pokretanje onih delova turizma koji imaju komparativne prednosti na međunarodnom tržištu, kao i pokretanje preduzetništva u ruralnim oblastima Srbije i stvaranje uslova za otvaranje novih radnih mesta u domaćinstvima, sertifikovanim za prijem i smeštaj stranih i domaćih gostiju. Cilj će se realizovati kroz seriju seminara i radionica, monitoring i ostale specijalno osmišljene aktivnosti.

edukacija

Realizacijom glavnog cilja, projekat će predstaviti i implementirati ECEAT International standard, najbolju praksu i konsultantsku podršku zasnovanu na pozitivnim evropskim i domaćim primerima. Takođe, kroz ovaj projekat, ciljevi su nam podsticaj razvoja kvaliteta usluga u turizmu, uspostavljanje jačih veza sa lokalnim Turističkim organizacijama i Turističkom organizacijom Srbije, kao i podrška generalnoj turističkoj promociji Srbije kroz raznovrsnost ponude koja uključuje prirodne, istorijske i kulturne resurse ruralnih područja obuhvaćenih projektom edukacije.

Snažan uticaj turističke delatnosti koji se temelji na atraktivnim prirodno-ekološkim i antropogenim vrednostima, mogao bi da se iskoristi kao idealno rešenje za zaustavljanje procesa slabljenja ekonomske moći sela. Zbog ovakvog delovanja, ruralni turizam se preporučuje kao najefektniji faktor razvoja zanemarenih seoskih područja.

Edukacija će biti sprovedena na teritorijama opština: Ruma, Vršac, Kučevo, Negotin, Topola, Mladenovac, Aranđelovac, Valjevo, Užice, Ivanjica, Sjenica, Novi Pazar, Kruševac, Aleksinac, Soko Banja, Leskovac, Vranje i Crna Trava.

sjenica

valjevo

aleksinac

mladenovac

negotin

kučevo

kruševac